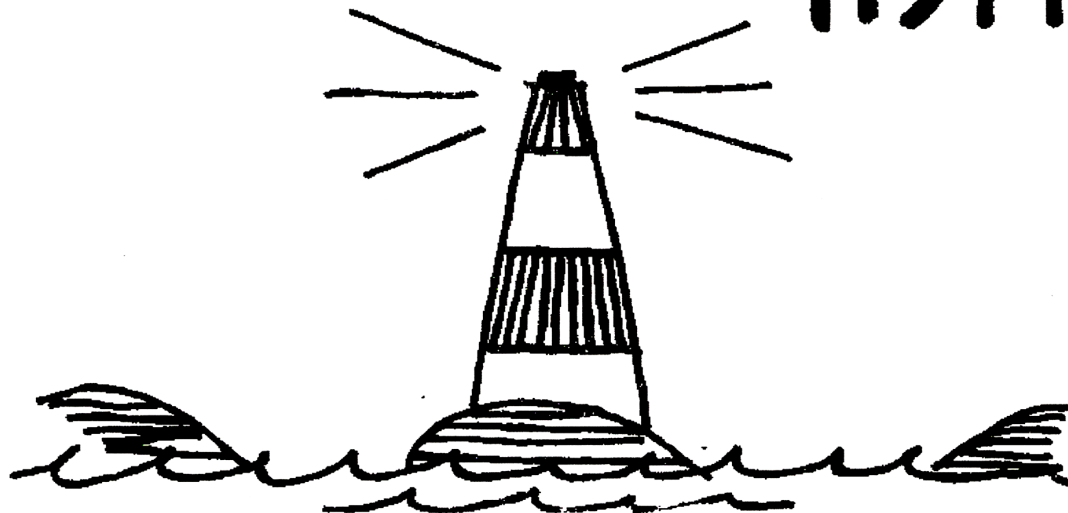

SKJÆRGÅRDS- VEL-AVIS FOR BERGAN KRETTS NYTT

53. ÅRGANG – NR.2 – OPPLAG 1400 EKS. – DESEMBER 2021

LEDER DESEMBER 2021

Nok et Skjærgårdsnytt har gått i trykken.

Aktiviteten for året 2021 har gjenspeilet den pandemitiden vi har vært gjennom og vi ennå opplever. Vanligvis ville vi til julenummeret av Skjærgårdsnytt gjengitt sommerens høydepunkter; konsert på Barneskjær, rapport fra Olabil-løp og kanskje arrangementer i Nesskogen. Men, det har jo vært sorgelig lite av det. Det gjør jo også at vi har litt mindre å skrive om i dette nummeret.

Vi har allikevel snudd oss rundt og sett til Knarberg Båthavn og snakket med de som bemanner brannbåten. Viktig jobb!! Og vi fikk akkurat arrangert Nissetog med tenning av julegran, du vil se bilder og tekst derfra i denne utgaven.

Selv om vi i perioder har hatt veldig begrenset med aktiviteter, tenker vi at det er bra å forsøke å holde i gang noen aktiviteter innad i Bergan Vel. Skjærgårdsnytt er en av de faste aktivitetene som styret i Bergan Vel har gjort i faktisk så mye som 53 år!

Vi bor tross alt et av de eldste vellene på Nøtterøy. Jeg fikk en god påminnelse om det i forrige uke. Da fikk jeg en pappeske med permer fra tidligere styrer i Bergan Vel. Vellet ble faktisk stiftet i mai 1957, det over 64 år siden! Fokus har nok endret seg mye siden oppstarten. I starten var det jobbing overfor kommunen med tilrettelegging av infrastruktur som f.eks. vei til Ulvøtangen, etablering av posthus på Breidablikk, regulering av

båthavna på Knarberg, kartlegging av åpne kloakker og ønske om lekeplasser. Videre ble det også jobbet mye av ulike styrer med å få busstur, gatelys og annet som skulle gi sikrere forhold for gående. Gangveien med lys fra Nesskogen idrettspark og sørover til Nesveien ble foreslått av Bergan Vel, og det tok noen år og runder i kommunestyret før det ble bevilget penger til det.

Det var også en underkomite av Bergan Vel som opparbeidet den lysløypa som går sørover fra Nesskogen idrettspark. Som i dag var det et samarbeid med Nøtterøy idrettsforening.

Noe av det som ble jobbet med tidligere tar vi kanskje nesten for gitt i dag. Mye ordnes i dag via offentlige forskrifter og byggenormer. Men, det er fremdeles slik at det er vi som bor i dette området som må finne ut av og komme opp med ideer som kan bidra til å gjøre nabolaget til et fint område. Både for unge og eldre. Vi kan ikke regne med at det offentlige skal gjette seg til hva som er best for akkurat vårt område.

Så har du en ide til hva Bergan Vel kunne jobbe med så er du velkommen med forslag. Og gjerne med innsatsvilje og tid til å bli med å gjennomføre ideen. Møt opp på årsmøtet som er fredag 21. januar på klubbhuset.

Arne - Leder, Bergan vel

INFO

Styret/Redaksjonen:

Jan-Erik Bjørge
Petter Grødem
Marte Wrige
Pål Wrige
Jan Pedersen
Arne Lassen Urdahl
Gustav Kamfjord
Anette Larsen
Lars Petter Segerstrøm

Kontaktinformasjon:

Barneskjær:
Bob Voith
40 21 42 14

Leder:
Arne Lassen Urdahl

Bergan Krets Vel:

Bankkonto: 0537.07.78134
eller VIPPS #525991
Årskontingent kr. 200,-

Sjekk ut vår hjemmeside
www.berganvel.no

Følg oss på Facebook og Instagram!
[@BerganVel](https://www.facebook.com/BerganVel)

INNHOOLD

S4 | BRANNBÅTEN I KNARBERG

S6 | ÅRETS NISSETOG

S8 | LESERNES BILDEDELINGER

S9 | UTLEIE AV UTSTYR

S10 | HISTORIE OM FLYLANDING

S12 | 3 PÅ GATEN

S13 | KLATREPARKEN OSERØD

S14 | QUIZ

S16 | ÅRSMØTE

PSSST! Har du lyst til å lese tidligere Skjærgårdsnytt på nett?

Se www.bergan.no sine hjemmesider og se under fanen "Skjærgårdsnytt"

En viktig del av beredskapen til sjøs har base i Bergan vel

Tekst og foto: Lars Petter Segerstrøm

På gjestepiren på Knarberg båthavn, nærmest Verdun ligger «Havkatten II». Dette er navnet på brannbåten til Vestfold interkommunale brannvesen. Båten har til vanlig vært å se helt ytterst på piren, men har den siste tiden ligget nærmere land. Litt bortenfor piren er det markert en stor rød firkant på asfalten, ved krana. Dette er oppstillingsplassen for brannvesenets store bil når de er ute på oppdrag eller i trening med brannbåten. Båten som i utgangspunktet var en skolebåt levert til Tønsberg kommune og Karlsvika naturskole den 19. mars 2007, ble etter få år overført til brannvesenet og omgjort til brannbåt med hjemmehavn i Knarberg, betjent av stasjon Nøtterøy.

Skjærgårdsnytt ville vite mer om hvordan båten brukes og tok derfor kontakt med en brannkonstabel som har hjemmeadresse i Bergan vel, Bjørn Næss. Bjørn ville gjerne møte oss i båthavnen for et lite intervju.

Det er en litt grå og sur, men tørr søndag i november. Vi skulle møte Bjørn og kollegaene kl. 12:00. I følge brannvesenet er det kun én måte å få til et intervju om en brannbåt på, nemlig på vannet. Den store røde brannbilen med nummer C-1.1.1 rygger inn i den røde firkanten ved siden av krana på Knarberg nøyaktig kl. 12:00. Ut kommer hele D-laget fra stasjon Nøtterøy. Alle er like blide og imøtekommende. Et lag, eller en brigade består av fire personer på stasjon Nøtterøy. Stasjonen har totalt fire brigader. D-laget som er på vakt denne dagen består av Bjørn Næss, Andreas Hauan, Eivind Ingvaldsen og utrykningsleder Arne Steinbo. Brannvesenet drar aldri ut med brannbåten uten å være klar for alle typer oppdrag som måtte dukke opp i skjærgården. Det bæres derfor om bord flaskepakker, hjelmer og en stor førstehjelpspakke med hjertestarter. Brannutstyret de skulle få behov for ved brannoppdrag ligger allerede i båten. Utrykningsleder endrer status for D-laget hos 110-sentralen fra «bil på land» til «båt til vanns». Skjærgårdsnytt sin utsendte får utlevert en knall gul redningsvest på brygga. Vi er klare for båttur.

En brannbåt som betjener skjærgården vår har mange og varierte oppdrag. Behovet er stort og den raske responsen kan være livsviktig, både for miljøet, dyr og mennesker. Flere av oppdragene kan være relatert til akutt forurensning og utslipp, livreddende førstehjelp og andre redningsoppdrag. Dersom båten må rykke ut på brannoppdrag, så er standardutrustningen for slukking fra båt noe mindre, men dog sammenliknbart som i en brannbil. Det er en stor pumpe midt i båten, mange hundre meter med slanger og koblinger, ulike dyser og skumslukkeutstyr. En av brannkonstablene forteller at dersom man rykker ut på en bekreftet brann, tar man gjerne med seg slanger og utstyr fra brannbilen, slik at rekkevidden totalt sett kan bli veldig lang om det for eksempel brenner i en hytte et stykke fra vannet.

Vi kaster loss, mens D-laget forteller ivrig om båten og dens funksjoner. I det vi sier ut av Bjerkøysund i retning øst, fortelles det om velvilligheten til Knarberg båtforening. Brannvesenet skryter av samarbeidet med båtforeningen og måten det legges til rette for de. Ikke bare plassen båten har fått og dialogen om å endre plassering når den ytterste piren skal forlenges, men også samarbeidet om få egen oppstillingsplass for brannbilen ved oppdrag, ettersyn og trening. Ikke bare er det praktisk å ha båten i Knarberg i forhold til båthavnens plassering i skjærgården og avstanden fra brannstasjonen, men også det at det er tilgang til kran for spyling og vedlikehold av båten. Brannvesenet er glade for å være i båthavnen, og føler selv dette er gjensidig. Brannvesenet forteller at de flere ganger har bistått lokalt i båthavnen. Bare i år, senest nå i oktober har brannvesenet hjulpet til ved trøbbel og hindret to fritidsbåter fra å synke i Knarberg båthavn.

Mens praten går i båten som har vært oppe i en hastighet på rundt 20 knop hittil på denne turen, slakker vi av i det vi ankommer sundet mellom Gåsøy og Hvaløy. Alle om bord ser mot hyttene på land og båter som ligger fortøyd. Samtidig ser alle om bord etter eventuelle fremmedobjekter i vannet, mens det mimres om tidligere oppdrag i skjærgården. Det har vært en del opp gjennom. «Havkatten II» har i snitt litt over 10 oppdrag i året. Båten ligger ute fra påske til desember hvert år. Når det i fremtiden skal anskaffes en ny båt, er ønsket til brannkonstablene at båten skal ligge ute hele året. Det er mange som bruker skjærgården hele året og det er flere fastboende på øyene som de ønsker å kunne stille opp for ved behov, året rundt.

Et av de større oppdragene for denne båten og dens mannskap var oppdraget med lenser og som støttefartøy for akutt forurensning i forbindelse med brannen på hybrid-båten Brim Explorer i Oslofjorden mars 2021. Det var brann i båtens store

batterier og båten ble slept til Vallø båthavn hvor det ble etablert store sikkerhetssoner i forbindelse med slukningsarbeidet og hindring av miljøskader. Til vanlig dekker båten området fra sydspissen av Tjøme og Færder, helt opp til Horten og Bastøya. Ved behov stiller båten til tjeneste helt opp mot Drammensfjorden. Hvor langt båten rykker ut, avhenger av tilgjengelige båter og mannskap på Østlandet. Det vanlige skillet for hvem som rykker ut «utaskjærs» går vanligvis midt i Oslofjorden. Dette skillet deles mellom Stasjon Nøtterøy og stasjon Moss. Senest i fjor slukket «Havkatten II» en båtbrann i Sandefjord. Rekestråleren som brant utenfor Moss tidlig i november i år, ble håndtert av båten i Moss med bistand fra redningsselskapet, men stasjon Nøtterøy stod klar til å rykke ut ved behov. Beredskapen på Østlandet er god, men ved flere pågående oppdrag kan det være langt mellom fartøyene. Dersom det er mange pågående eller et større oppdrag i Oslofjorden kan Vestfold interkommunale brannvesen og de nærmeste båtene av en viss størrelse, få bistand fra en større brannbåt fra Oslo. Ved akutt behov eller en større hendelse på for eksempel en ferje eller cruiseskip utenfor skjærgården vår, kan det også raskt fraktes personell fra Oslo brann- og redningsetat via redningshelikopter.

Etter å ha skrudd på sirenene kort for å hilse på sønnen til skipper Eivind som gikk tur med hunden på Hvaløy, gikk turen inn til Jenssesund mellom Vestre- og Midtre Bolærne. Når stasjon Nøtterøy har anledning, så tas det en tur for å holde båten og utstyret vedlike og i orden. På disse turene brukes tiden til å se om alt ser i orden ut til lands og til vanns. Hver fredag har stasjon Nøtterøy planlagt ettersyn av båten og bruker stort sett denne tiden utpå. I Jenssesund sees det inn mot hyttene, restauranten og flytebyggene. Det ligger ingen båter her denne dagen.

Det er et krav for å kunne bli brannkonstabel i Vestfold at man har båtførerprøven og alle stasjoner har tilgang på båt. I tillegg til «Havkatten II» som betjenes av stasjon Nøtterøy, har Vestfold interkommunale brannvesen tre 10 fots Brig gummibåter på henger og to 17 fots Pioner Multi. Alle båtene er fordelt på de tre brannstasjonene på Nøtterøy, Tønsberg og Kopstad. Båtene kan brukes både i skjærgården og i innsjøer, og fraktes til oppdrag av brannbilene. Én av Pionerene ligger på vannet i Ollebukta i Tønsberg, klar for oppdrag. De nærmeste båtene tilsvarende «Havkatten II» ligger så langt unna som i Larvik og i Moss. Alle 16 ansatte ved stasjon Nøtterøy kan betjene båten på oppdrag og ved trening. I teorien skal alle i Vestfold interkommunale brannvesen kunne betjene båten dersom stasjon Nøtterøy er på annet oppdrag, men stort sett er det stasjon Nøtterøy som bruker båten og kjenner den best.

Før «Havkatten II» kom til Knarberg båthavn, hadde stasjon Nøtterøy en 20 fots Mørebas fast i Kjøpmannskjær. Det gjentas i båten hvor fornøyd man er med nåværende plassering og samarbeidet med Knarberg båthavn. Plasseringen av både stasjon og båt gjør at stasjon Nøtterøy er erfarne på mange ulike oppdrag og førstehjelp. Her kommer førstehjelpspakka med hjertestarter inn i bildet. Stasjon Nøtterøy ligger strategisk til for både fastboende og hyttegjester til lands og til vanns. Brannkonstablene på stasjon Nøtterøy har antageligvis flere oppdrag med førstehjelp og hjertestans enn mange brannvesen ellers i landet. Ofte er en bil fra stasjon Nøtterøy raskere på plass enn ambulanse på øyene og blir derfor ofte kalt ut samtidig med ambulanse ved akutte oppdrag for å spare tid. Dette gjelder også til sjøs, og da er plasseringen på Knarberg båthavn strategisk god for vår skjærgård.

Etter at vi har forlatt Jenssesund, legger dagens skipper Eivind båten opp i fart med retning mot Nøtterøy. Plutselig, i det vi passerer Espelund dukker det opp to niser. Nisene leker fremfor båten i det vi siger fremover. En av brannkonstablene forteller om havørnen som har fast tilholdssted på Bolærne i det båten gir full gass over leia med sikte på Bjerkøysund, hvor farten igjen senkes til 5 knop. Vi snakker om fart. Enkelte ganger er oppdraget såpass akutt at båten når maksfart rett utenfor pirenene på Knarberg. Dette har enkelte ganger fått noen forbipasserende til å riste på hodet, kanskje særlig når det er mange båter i sundet. Selv om «Havkatten II» kjører uten blålys og sirener, er det ikke dermed sagt at det ikke er akutt. Enkelte oppdrag gjør at det må gå raskt, men det er ikke alltid det er tid til, eller er hensiktsmessig å kjøre med lyd og lys. Det er viktig for brannkonstablene å få frem at dersom brannbåten kjører fort i trange sund, så står det ofte om liv eller store materielle verdier. På forespørsel fra forbipasserende etter et slikt oppdrag, kan ikke konstablene alltid fortelle hva oppdraget gikk ut på. Konstablene presiserer igjen hvor opptatt de er av hensynet til andre på sjøen, men at liv og helse alltid kommer først.

Etter en times tur med «Havkatten II» og D-laget fra stasjon Nøtterøy, har Skjærgådsnytt fått et litt dypere innblikk i brannbåten med hjemmadresse i Bergan vel sin rolle i beredskapen i skjærgården vår og fått anledning til å dele denne historien med sine lesere.

FAKTABOKS:

Havkatten II

Båtmerke: ProCat 850

Leverandør: Promek as på Smøla

Byggemateriale: Aluminium

Lengde: 9,62 meter (31,5 fot)

Bredde 3,15 meter

Motor 2 x Volvo Penta D3-160 Hk

Brennoljekapasitet: 2 x 150 liter

Maksfart: 25 knop

Pumpekapasitet slukking: 1100 l/min

Kilde: Skipsrevyen.no og brannvesenet

Nissetog

Så var endelig dagen kommet! Bergan Vel kunne igjen invitere til nissetog og tenning av julegran første søndag i advent.

Det var mange forventningsfulle som møtte opp for å bli med på det årlige nissetoget i regi av Bergan Vel. Covid-19-viruset sørget for at vi måtte avlyse i fjor, men i år kunne vi gjennomføre. Dog med noen endringer.

Den ene endringen var at det store grantreet på Breidablikk hadde fått nye lys. De tidligere lysene var montert på dugnadsbasis av Bergan Vel. Ved tenning av lys i 2019 var det bare knappe 10-15 lys som virket. Det var stusselig. Glade var vi derfor når Leganger Hansen-stiftelsen besluttet å anskaffe nytt lysanlegg. Den andre endringen var at vi valgte å ikke samle folk inne i lokalene på Breidablikk.

Klokken 17 satte store og små seg i bevegelse fra Eidsvingen for å gå til Breidablikk. For de minste var det knyttet stor spenning til om de kunne se Nissene på Barneskjær i juleforberedelser. Ryktene var sanne; ute på Barneskjær brant bålet og man kunne se skikkelser i bevegelse ute foran huset. Kanskje ville Nissen ha tid til å komme over med noe?

Store og små ankom Breidablikk med forventning om gløgg og pepperkaker, som ble servert utendørs til alle som ønsket det. Nissetoget må ha vært over 300 meter langt og det tok tid før alle fant plass rundt julegrana. Små og store som hadde kledd seg ut med nisseluer og andre juleklær. Det ga en god førjulsstemning. Det blåste en kald nordavind, men det virket som alle syntes det var greit å ikke være innendørs på Breidablikk i år.

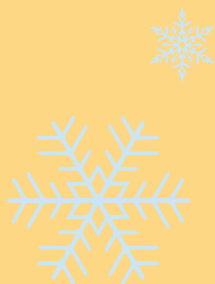

Så ble det tellet ned fra 10 og endelig ble de nye lysene tent. Det var et vakkert juletre som lyste og langt bedre enn det gamle lysanlegget.

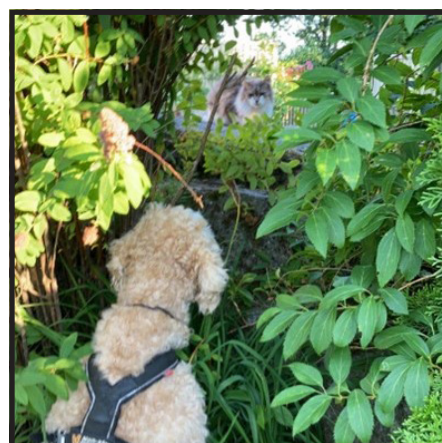
Endelig var det tid for å synge julesanger og gå rundt treet. For å komme i munter stemning startet man med "På låven sitter nissen" og det er like morsomt hver gang å høre de minste synge med. Refrenget kan de veldig bra hver gang. Gangen rundt treet ble avsluttet med "Deilig er jorden". Vi vet at det setter mange av de eldre beboerne omkring Breidablikk stor pris på. Flere av dem fulgte med fra vinduene.

Endelig var tiden kommet for å finne ut om Nissen på Barneskjær hadde tid til å komme over til barna i Bergan Vel. Det ble både ropt og blunket med lykter, og ganske snart så kom Nissefar selv over i båt. Barna stilte seg fint opp på en lang rekke med god avstand til hverandre i disse smittetider. Alle som ønsket det fikk med seg en pose med adventsgodt.

Nissen delte ut over 200 poser denne kvelden, sliten og fornøyd returnerte han til Barneskjær for å fortsette juleforberedelser sammen med familien sin. Vi håper han har tid til å ta turen over til neste år også.

LESERNE BILDEDELINGER

Vi vil gjerne ha bilder til neste utgave av Skjærgårdsnytt!

Ta bilder og del de på instagram med [#skjærgårdsnytt](#) [#berganvel](#)

UTSTYR TIL LEIE

Vil du leie kajakk, partytelt eller PA anlegg? Vi i Bergan Vel har dette til utlån.

Vi understreker at de som leier utstyret må behandle det med forsiktighet og at det forventes at det leveres tilbake i samme stand som det ble utlevert, tørt og rengjort. Har man allikevel vært uheldig er det viktig at man gir beskjed til utleier slik at man kan få mulighet til å rette opp skaden før neste leietaker skal låne dette.

PARTYTELT

Antall: 2stk

Størrelse: 4x6m og 4x8m

Utleiepris: 250kr pr gang pr telt

For å leie, ta kontakt med Jan tlf: 971 60 756

KAJAKK M/ ÅRE FRA HASLE

Antall: 6stk

Utleiepris: 100kr pr døgn pr kajakk

For å leie, ta kontakt med Petter eller Pål

tlf: 906 65 257 / 411 41 313

PA ANLEGG

Utleiepris: 250kr pr gang

For å leie, ta kontakt med Jan-Erik. tlf: 93417034

Da Nøtterøy hadde “internasjonal flyplass”

Tore Dyrhaug (Njotarøy 2000)

Historie hentet fra Nøtterøy Historielag

Tirsdag 23. februar 1943 var nesten som alle andre dager på det okkuperte Nøtterøy. Men vinteren var usedvanlig mild dette året, så hele øya lå snøbar denne februar dagen. Ungene på Bergan skole hadde frikvarter midt på dagen. Da hørte de plutselig flydur, sterkere og sterkere. Og ute fra fjorden kom et stort to-motors fly i lav høyde inn over Berganåsen. Flyet hadde kraftig røktutvikling i høyre motor. Det krysset hovedveien Bergan-Hjemseng og nødlandet borte på jordene til gården Vestre Kjøle. Vel levde man midt i en dramatisk tid, men dette slo alt: Det var bare å springe av sted. Det ble vel ikke mer undervisning på Bergan skole denne tirsdagen...

Robert Varpes «spionfoto» av det nødlandede Lufthansaflyet, en DC 3 med kjennemerker D AT JG. Sammen med Karen Haug Larsens dagboksnotat er bildet det eneste håndfaste bevis på at et fly virkelig landet på Vestre Kjøle.

Ryktet om at det engang under krigen hadde landet et tysk fly midt på Nøtterøy har eksistert lenge. Men det var liksom bare et rykte som ble liggende, et rykte som ikke hadde nedfelt seg i noen avisartikkel, hverken fra selve okkupasjonstiden eller noen gang senere. Heller ingenting i Unnebergs tobinds gårds- og slektshistorie. Som historiker kan man lett å gå i den fellen at dersom ingenting skriftlig er tilgjengelig, har det ikke skjedd. Så, våren 2000 får undertegnede inn en særoppgave i historie. Elev Ann-Cecilie Hjelm hadde vært i kontakt med Wilhelm Magnus, eier av gården Østre Kjøle. Gården ligger inntil hovedveien 100 meter nord for Bergankrysset. Wilhelm Magnus, født i 1931, fortalte at han opplevde nødlandingen mens han var elev på Bergan skole og mente at den skjedde om våren i 1942 eller

1943. Noe nærmere tidspunkt husket han ikke.

Kontakt ble tatt med Wilhelm Magnus som bekreftet historien. Og så begynte etterforskningen. Eier av gården Vestre Kjøle, nåværende Sanda Planteskole, var Anders A. Varpe. I 1941 hadde Varpe forpaktet bort gården til Lars Larsen. Larsen var nygift med Karen Haug Larsen som hadde den usedvanlig gode vane at hun skrev dagbok. Og den tyve år gamle bondekona noterte: «Det var en overraskelse i dag 23.2.43. Da landet et Lufthansa-fly på jordet til Kjøle»

Kontakt ble også tatt med Robert Varpe, født i 1923. Og mirakel over mirakel: Varpe hadde som tyveåring sneket seg til å ta et fotografi av det nødlandede flyet fra en låveglugge. Noe negativ til bildet hadde han ikke, men ved å forstørre positivet gikk det frem at kjenningsbokstavene var D-AT JG. Men selve flyet representerte et mysterium.

Et amerikansk fly

Det lignet ikke noen av det utall flytyper tyskerne opererte under krigen. Og bombesikkert var det at flyet ikke var noen Junker 52, den tre-motors flytypen tyskerne brukte både sivilt og militært og som var det vanligste transportflyet. Og langsomt, men stadig klarere ble det: typen var en amerikansk DC 3!

Nå ble det tatt flere kontakter blant annet med tre eksperter på krigens flyhistorie. En svarte ikke, og hverken Stein Vyrje, Risør eller Arne Egner, Lysaker kunne hjelpe. Episoden med nødlandingen var dem ukjent. Siste utvei – i første omgang – var å kontakte en av Lufthansas representanter i Oslo. Edith Lundem Jakobsen var lutter velvilje og fikk via Lufthansas firmaarkiv i Köln tilsendt opplysninger om Lufthansas rutene under krigen og også en detaljert rapport om en tysk sivil flyulykke fra 1. mars 1943. Men det havarete flyet var en Ju 52 og ulykken skjedde i Hommelvik. Intet om nødlandingen på Nøtterøy. Men noe kom frem om selve flyet.

Den amerikanske Douglas-fabrikken i California produserte typen DC 3 fra desember 1935, og den skulle bli en av annen verdenskrigs mest populære flytyper, med 11000 produsert innen krigens slutt i 1945. Typen DC 3 var den sivile versjonen. Britene kalte sine modifiserte fly av samme type for Dakota, mens amerikanerne kalte de militære modellene C-47 Skytrain. Men for alle som ikke er spesialister, er det samme fly. Alt før

krigsutbruddet i 1939 var det så stor etterspørsel etter DC 3-fly at de som var bestilt i Europa, ble satt sammen på lisens i Nederland av Fokker-fabrikken. Både Sverige, Tsjekkoslovakia og Holland opererte DC 3 -maskiner før krigen.

Flyet som nødlandet på Vestre Kjøle den 23.2.1943 var satt sammen hos Fokker, det var ferdig 7.7. 1939 og overtatt av KLM den 21. samme måned. Det fikk kjenningsbokstavene PH-ASM og ble døpt «Mees». Den 10. mai 1940 kom det tyske storangrepet i vest. Seks dager senere tok tyskerne Schiphol flyplass med DC 3 «Mees».

Flyet ble tatt som krigsbytte og registrert i Luftwaffe som NA + LE. Så er kildene tause. Men antagelig alt sommeren 1940 må flyet ha skiftet eier fra Luftwaffe til Lufthansa og satt inn i postruten til Norge fra Berlin og København.

Dagens sensasjon

På gården Vestre Kjøle var den uventede landingen selvsagt dagens sensasjon. Wilhelm Magnus forteller at en av naboen, en kvinne ansatt i kommunen, fikk se det uvanlige synet på jordet og lurte på hva «Varpe-guttene hadde funnet på nå». Den første tiden kom mye folk til Varpes gård for å ta flyet i øyensyn. Og det var et syn. Flyet var moderne, strømlinjeformet og hadde en total lengde på 19,5 meter. Vingspennet var 29 meter.

Flyet hadde nødlandet, men var intakt bortsett fra skaden på høyre motor. Robert Varpe mener at det spratt 3-5 personer ut av flyet, ikke flere. Raskt kom det tyske militære til stede. De ble innkvartert på läven og skulle holde vakt. Ingen kan si noe eksakt om hva som skjedde med høyre flymotor, om den ble skiftet ut eller bare reparert. Selv om storkrigen raste i 1943, og USA var Tysklands fiende, var likevel økonomiske forbindelser mulig. Kunne reservedeler skaffes via nøytrale land ? Det er nærliggende å tenke på Sverige, men dette er bare en sterk antagelse. Muligens fantes også reservedeler på lager i Holland og Tsjekkoslovakia.

Tyskerne ville selvsagt ha flyet på vingene igjen. I februar 1943 var krigslykken for alvor i ferd med å tippe i de alliertes vei. Å holde moralen oppe blant 300 000 tyske soldater i Norge var viktigere enn noen gang. Det var brev til Mutti, liebe Frau og kjæresten i Tyskland, og brev fra de samme til Heinz og Hans med feltpostnummer som viste seg å være i Norge. Troppenes moral var viktig. Altså: få postflyet på vingene igjen!

Russiske krigsfanger på Teie

Det ble raskt hentet russiske krigsfanger fra leiren på Teie hovedgård. Og de ble satt i arbeid. Oppdraget var å bygge en rullebane østover fra Vestre Kjøle slik at flyet, når det var ferdig reparert, kunne ta av. Robert Varpe forteller at russerne arbeidet

med bare hendene og flyttet stein fra steingarder i området. Meget sannsynlig ble også eventuelle grøfter fylt igjen og bakken hardstampet. Karen Haug Larsen har ikke noen notater om når flyet endelig kunne ta av, men mener å huske at det skjedde før våronna kom igang i 1943. Altså april.

DC 3 har to motorer, Pratt & Whitney 1200 HK stjernemotorer. Flyets vekt tomt var på 7,7 tonn. Normalt trengs en startbane på 1000 meter, men i nødtilfeller kan man klare seg med 800 meter. Avstanden fra Vestre Kjøle til nåværende riksvei 309 er bare på 500 meter. Flyet måtte derfor flyttes videre vestover, helt til Bjønnesveien. Der ble det snudd. Hvordan denne operasjonen ble foretatt, er ikke dokumentert. Flyet hadde riktig nok tre hjul, men en vekt på nær åtte tonn. Det er nærliggende å tenke seg at de russiske krigsfangene både måtte dra og skyve. Så var alt klart.

Flyesen vendte mot Bergan skole, begge motorer var testet, og flyet hadde ikke mer bensin ombord enn nødvendig for å rekke til nærmeste flyplass. Gunstig vind. Klart vær.

Wilhelm Magnus skriver i et notat: «Da dagen kom, en fin vårdag, med sol og vindstille, ble flymotorene startet. Tyskerne hadde satt ut vakter på begge sider av flystripen for at ingen utenforstående skulle forville seg inn. Etter en lang stund med motorene i gang begynte flyet å kjøre mot oss, og det lettet ikke før det var like ved Berganbekken. Flyet kom rett i mot oss og fløy i mot Knarberg og sydover i fjorden. Og borte ble det.»

Ja, borte ble det. En lokalhistorisk episode som egentlig ikke har spilt noen som helst rolle, hverken for okkupasjonen av Norge, verdenskrigens gang eller hva som helst annet, borte for alltid. Ja, forresten, ikke helt borte. Den meget velvillige Werner Bittner i Lufthansas firmaarkiv i Köln, kunne fortelle at flyet var tilbake i rute på Oslo senere i 1943.

**Nøtterøy
Historielag**

Ny klatrepark på Oserød skole

Tekst og foto: Anette Larsen

Fra venstre: Anniken B. Gunleiksrud (leder av FAU ved Oserød skole), Kari Skaalvik (rektor på Oserød skole), Celina Juhl Myhre og Georg Strømstad-Brun (elever på Oserød skole), Hilde Schjerven (virksomhetsdirektør for oppvekst), Jon Sanness Andersen (ordfører) og Jan Helge Fosse (Høyre).

FAU startet arbeidet med å få etablert en klatrepark på Oserød skole for tre år siden, og denne høsten sto endelig parken ferdig.

FAU ved leder Anniken B. Gunleiksrud og dedikert FAU medlem Jan Kristian Kjølstad har jobbet jevnt og trutt med oppføringen av parken. Det har vært en lang søkeprosess, og mange forsinkelser p.g.a korona. Men takket være Sparebankstiftelsen DNB, spillemidler og egne midler ble parken finansiert.

Etableringen av parken er et viktig tilskudd til elevenes aktivitet i skoletiden, men også en fin mulighet for barna til å bruke området rundt skolen på ettermiddagene og i helgene.

Parken har blitt godt mottatt av elevene på skolen og har allerede rukket og bli et populært tilskudd til nærmiljøet.

3 PÅ GATEN

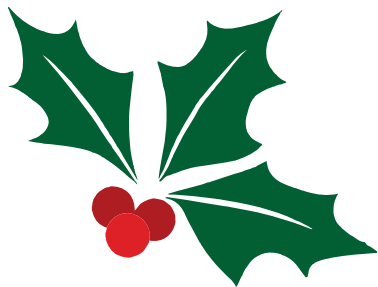
Vi har møtt tre barn i nærområdet.

- 1: Hva er det beste med adventstiden?
- 2: Hva ønsker du deg aller mest til jul?
- 3: Hvor skal du feire jul?

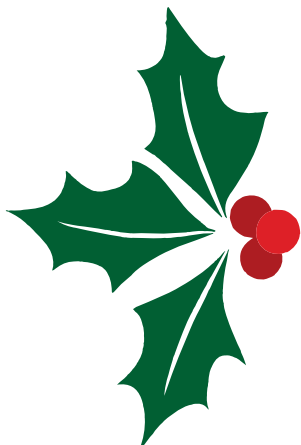
Marie Wrige

- 1: Ha det koselig med familien.
- 2: Nintendo Switch.
- 3: Hjemme.

Tobias Bjordal Gluppe

- 1: Rampenissen og julekalender er det gøyeste.
- 2: En gullbarre.
- 3: Hos mommo.

Ebba Louise Fekjær Kristensen

- 1: At man skal tenne adventslys og synge.
- 2: StarWars-sverd, Nerf-gevær og hårkritt.
- 3: På hytta på Gaustablikk.

Jul:

- 1: Hva heter hovmesteren i den populære TV-sketsjen som tradisjonen tro sendes på NRK hver lille julaften?
- 2: Hvilket land startet først å bruke juletre?
- 3: Hvor mange reinsdyr har julenissen?
- 4: Hvilket kornslag er som regel et julenek laget av?
- 5: Hvor mange kanter har et snøflak?
- 6: Hva betyr ordet «advent»?
- 7: Hvilken dato feirer vi Luciadagen?
- 8: Hva er den aller siste strofen i Deilig er jorden?

Godt og blandet:

- 9: Norge er knyttet til fire havområder. Hvilke?
- 10: Dette stedet ble først besøkt i 1969. Kun 12 personer har vært der, og ingen personer har vært der mer enn en gang. Hvilket reisemål?
- 11: Under hekseprosessene, hva var vannprøven?
- 12: En pir er et ungt eksemplar av hvilken fisk?
- 13: Hva er et lysår?
- 14: Hva heter den dyreste gaten i Monopol?
- 15: Ludwik Lejzer Zamenhof oppfant i 1887 et språk han ønsket skulle være et nøytralt og verdensomspennende språk. Hva heter språket?
- 16: Hvilken disiplin drev Trine Hattestad med?

Jul
1: James
2: Tyskland
3: Ni
4: Havre
5: Seks
6: Ankomst
7: 13. desember
8: Oss er en evig Frelser født

Godt og blandet
9: Barentshavet, Norskehavet, Nordsjøen og Skagerrak
10: Månen
11: En test for å avgjøre skyld. Fløt den mistenkte, var hun skyldig. Sank hun, var hun uskyldig.
12: Makrell
13: Distansen lys tilbakelegger i løpet av et år
14: Rådhusplassen
15: Esperanto
16: Spydcast

Dette bladet er trykket hos:

Blekkopruut

REKLAME

Geografi:

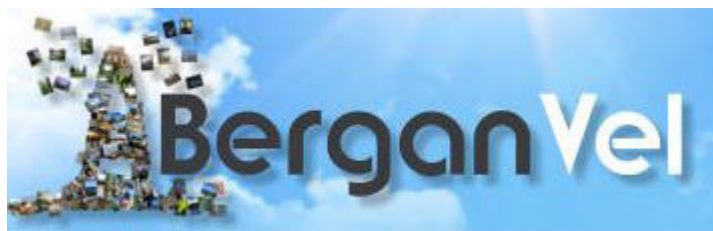
- 17: Hvilken norsk øy er den mest folkerike?
- 18: Hvilket land i Skandinavia har størst areal?
- 19: Hva er det høyeste punktet i den skandinaviske fjellrygg?
- 20: Hva heter Danmarks nordligste by?
- 21: Hvilke fire land møtes på Golanhøyden?
- 22: Hvilken by i India har flest innbyggere?
- 23: Hva heter Asias største ørken?
- 24: Hva heter de tre lengste elvene i Afrika?

Færder:

- 25: Mathias Foyn bygget i 1803 dette landemerket, som regnes som ett av Norges flotteste empirebygg i mur. Hvilken bygning skal vi frem til?
- 26: Hva heter ukeavisen i Færder?
- 27: Hvor mange hull er det på Nøtterøy golfbane?
- 28: Den eneste DNT-hytta i kommunen, blir driftet av Tønsberg og omegn turistforening. Hva heter hytta som tidligere ble eid av Forsvaret?
- 29: Hva er forventet folketall i Færder kommune i 2030? Svar i hele 1000.
- 30: Skolen har til sammen ca 300 elever, og har adressen Furumoveien 2, 3142 Vestskogen. Hva er navnet?
- 31: Hvis du drar til Ildverket i Færder, hva drar du da til?
- 32: Jakthytta på mellom-Bolærne var høyst sannsynlig en av landets første og oppført av Grev Wedel Jarlsberg. I dag er stua fredet av Riksantikvaren. Hva kalles bygningen?

Geografi
17: Tromsøya
18: Sverige
19: Galdhøpiggen
20: Skagen
21: Jordan, Syria, Libanon og Israel
22: Mumbai
23: Gobi-ørkenen
24: Nilen, Kongo og Niger

Færder
25: Teie Hovedgård
26: Øyene
27: 18 hull
28: Tjøneberget
29: 28.000
30: Steinerskolen i Vestfold
31: En øy
31: Grevestuen

INNKALLING TIL ÅRSMØTE

Dato: Fredag 21. Januar 2022

Tid: kl. 18:00 -19:00

Sted: Klubbhuset på NIF

Vi i Bergan vel ønsker alle velkommen til årsmøtet som holdes i det nye klubbhuset på NIF fredag 21. januar kl 18:00.

I velforeningen er det mange aktive medlemmer alt fra styret til forskjellige komiteer som friluftskomiteen, barne- og ungdoms komiteen og festkomiteen.

Til å bidra til med ideer, utvikling og gjennomføring av de forskjellige arrangementene og aktivitetene våre vil vi gjerne ha med flere.

Vi i styre og stell møtes 1 times tid 6-8 ganger i året.

Det er uformelt, sosialt og hyggelig. Vellet er også en utmerket møteplass både for nye og gamle medlemmer av vellet. Vi håper du setter av denne timen og kommer en tur på årsmøtet denne kvelden i januar.

Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet meldes til Arne på tlf: 91 85 41 98, 14-dager før møtet.

Vel møtt!

Hilsen Styret i Bergan Vel

